

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

29 januari 2001

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen, André Van Nieuwkerke,
Ludo Sannen, Kris Van Dijck en Jos De Meyer –**

betreffende de studietoelagen in het secundair onderwijs en het basisonderwijs

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer Kris Van Dijck**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heren
Luc Martens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Julien Demeulenaere, mevrouw Claudine De
Schepper, de heren André Moreau, Gilbert Van Baelen ;

de heren Pieter Huybrechts, Julien Librecht, mevrouw
Marleen Van den Eynde ;

de heren Lucien Suykens, André Van Nieuwkerke ;

de heer Ludo Sannen ;

de heer Kris Van Dijck..

Plaatsvervangers :

mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, mevrouw Brigitte
Grouwels, mevrouw Mieke Van Hecke, mevrouw Ingrid
van Kessel ;

de heren Frans De Cock, Karel De Gucht, André Denys,
Cis Schepens ;

de heren Jean Geraerts, Roland Van Goethem, Joris Van
Hauthem ;

mevrouw Hilde Claes, de heer Robert Voorhamme ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Dirk De Cock.

Zie :

425 (2000-2001)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

– Nrs. 2 en 3 : Amendementen

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door de heer Gilbert Vanleenhove, mede-indiener	4
II. Algemene bespreking	6
III. Bespreking van de tekst	7
IV. Stemming	8
Tekst aangenomen door de Commissie	9
Bijlage : Verslag van de besprekingen in de Subcommissie voor Onderwijs ter voorbereiding van het voorstel van resolutie van de heren Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen, André Van Nieuwkerke, Ludo Sannen, Kris Van Dijck en Jos De Meyer betreffende de studietoelagen in het secundair onderwijs en het basisonderwijs	11

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid besprak tijdens haar vergadering van 25 januari 2001 het voorstel van resolutie van de heren Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen, André Van Nieuwkerke, Ludo Sannen, Kris Van Dijck en Jos De Meyer betreffende de studietoelagen in het secundair onderwijs en het basisonderwijs.

Dit voorstel van resolutie werd voorbereid in de Subcommissie voor Onderwijs. Deze Subcommissie werd opgericht om o.m. de betaalbaarheid van het onderwijs van zowel leerlingen als studenten te bespreken en indien nodig aanbevelingen te formuleren. Het verslag van deze besprekingen is in bijlage opgenomen.

In dit kader werd in de Subcommissie naast het voorliggende voorstel van resolutie ook het voorstel van decreet van de heren Ludo Sannen, Jos De Meyer, Gilbert Van Baelen, André Van Nieuwkerke, Kris Van Dijck en Gilbert Vanleenhove houdende regeling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap voorbereid (*Parl. St.*, VI. Parl., 2000-2001, 475/1 tot 3).

I. Toelichting door de heer Gilbert Vanleenhove, mede-indiener

A. Vooraf

De heer Gilbert Vanleenhove brengt namens de Subcommissie verslag uit over de werkzaamheden m.b.t. het voorliggende voorstel van resolutie.

Hij wenst vooraf de leden van de Subcommissie te danken voor de samenwerking. De werking van de Subcommissie bewijst dat de leden van de meerderheids- en oppositiefractionen mekaar kunnen vinden. Tijdens de vorige legislatuur werd op een zelfde wijze een resolutie betreffende de studietoelagen opgesteld die uiteindelijk tot diverse belangrijke beleidsmaatregelen heeft geleid zoals de automatische indexering van de studietoelagen in het hoger onderwijs, de uitbreiding van het systeem van het vermoedelijk inkomen en de optrekking van de minimumgrenzen van de inkomens met 10 percent (*Parl. St.*, VI. Parl., 1997-1998, 843/1 en 2).

Die resolutie ligt tevens mee aan de grondslag van het voorliggende voorstel van resolutie en het voorstel van decreet houdende regeling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs in de Vlaam-

se Gemeenschap (*Parl. St.*, VI. Parl., 2000-2001, 475/1) dat eveneens in de Subcommissie voor Onderwijs werd voorbereid.

De spreker verwijst vervolgens naar het colloquium "Nieuwe breuklijnen voor de sociale voorzieningen in het hoger onderwijs" dat de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid op 27 oktober 2000 organiseerde n.a.v. 25 jaar sociale voorzieningen aan de universiteiten. Eén van de opvallende besluiten hiervan was dat de structurele problematiek van ongelijke kansen actueel blijft: heel wat getalenteerde studenten stromen niet door naar hoger onderwijs. Bijna de helft van alle arbeidskinderen heeft geen toegang tot hoger onderwijs. De participatie aan het hoger onderwijs ligt bij kinderen van bedienden dubbel zo hoog als bij arbeiderskinderen.

Deze omstandigheden hebben te maken met de sociale achtergrond, maar zeker ook met de financiële draagkracht van het gezin. Uit armoede-onderzoek blijkt dat 15 à 20 percent van de bevolking bestaansonzeker is en dat 6 percent in armoede leeft. Volgens recente studies van prof. dr. Bea Cantillon stijgt het aantal bestaansonzekereren nog.

Er is ook het maatschappelijk fenomeen van nieuwe risicogroepen: éénverdieners, éénoudergezinnen, allochtonen, gehandicapten, ... die extra kwetsbaar zijn.

Uit deze vaststellingen besluit de spreker dat de democratisering van het onderwijs moet starten in het leerplichtonderwijs. Studietoelagen leveren daarin een wezenlijke bijdrage.

B. Secundair Onderwijs

De heer Gilbert Vanleenhove licht toe dat het studietoelagenstelsel van het secundair onderwijs naast een aantal punctuele verbeteringen, vier belangrijke problemen vertoont waar het voorstel van resolutie aan tegemoet wil komen:

- de grote selectiviteit van het stelsel door de lage inkomensgrenzen;
- de ontoereikendheid van de toelage;
- het niet-opnemen van de studietoelage door de potentieel gerechtigden;
- de thematiek van de ongekwalificeerde uitstroom tegen de achtergrond van het studietoelagenstelsel.

1. De selectiviteit

De heer Gilbert Vanleenhove stelt dat de selectiviteit rechtstreeks samenhangt met de gehanteerde inkomensgrenzen. Zo is de maximuminkomensgrens erg laag : bvb. 782.194 frank voor een gezin met twee ouders en twee kinderen. De inkomensgrenzen worden ook niet automatisch geïndexeerd.

Voor de bepaling van de grootte van de studietoelage zijn de inkomensgrenzen bovendien zeer scherp. Er zijn vijf categorieën naar gelang van de grootte van de toelage. Een volledige studietoelagenbeurs kan men bijvoorbeeld verkrijgen indien het belastbaar inkomen voor een gezin met twee ouders en twee kinderen maximaal 156.438 frank bedraagt. Ter vergelijking : het bestaansminimum voor een gezinshoofd bedraagt momenteel 335.000 frank. Deze volledige beurs bedraagt voor een externe leerling 9.000 frank voor de eerste drie jaren en 12.400 frank voor de volgende jaren.

Omwille van deze redenen vermeldt het voorstel van resolutie de volgende aanbevelingen :

- een verhoging en automatische indexering van de inkomensgrenzen ;
- de invoering van een bodem-K.I., waaronder de studietoelagen nooit wegvallen.

2. De ontoereikendheid van de studietoelagen

De heer Gilbert Vanleenhove vervolgt dat de studietoelagen voor het secundair onderwijs te laag zijn om de directe studiekosten te compenseren. De bedragen voor de studietoelagen variëren naar gelang van het inkomen voor een gezin met twee ouders en twee kinderen tussen de 3.700 en 9.000 frank voor de eerste drie jaren, en tussen 5.000 en 12.400 frank voor volgende jaren.

In dit kader worden de volgende tekortkomingen vastgesteld :

- de studietoelagen worden niet aangepast op basis van de studiekostengegevens ;
- er is geen automatische indexering van het bedrag van de studietoelagen ;
- er wordt geen onderscheid gemaakt in de grootte van de toelage naar gelang van de onderwijsvormen, ondanks de grote verschillen in studiekosten ;

- er zijn geen substantiële verschillen in de hoogte van de studietoelagen voor interne leerlingen en kamerleerlingen in tegenstelling tot het studietoelagenstelsel in het hoger onderwijs, waar voor kotstudenten een veel ruimere toelage is voorzien.

Omwille van deze redenen vermeldt het voorstel van resolutie de volgende aanbevelingen :

- een automatische indexering van de studietoelagen ;
- een amendement van de indieners van het voorstel van resolutie voegt hieraan toe dat men bij het bepalen van het bedrag van de studietoelage moet streven naar een gelijkschakeling met de directe studiekosten ;
- een differentiatie inbouwen op grond van de onderwijsvorm, rekening houdend met de feitelijke kostprijs ervan ;
- de toelagen voor rechthebbende interne leerlingen en kamerleerlingen te verhogen ;
- de bevoegdheid van de Commissie Laakbare Praktijken inzake de toepassing van het principe van de kostenloze toegang, uit te breiden tot het secundair onderwijs. De spreker verduidelijkt hierbij dat anders dan in het basisonderwijs, er in het secundair onderwijs geen decretale duidelijkheid bestaat over de kostenloosheid van het leerplichtonderwijs.

3. Het niet-opnemen van de studietoelagen door potentieel gerechtigden

De heer Gilbert Vanleenhove licht toe dat er geen recente cijfers beschikbaar zijn omtrent het niet-opnemen van de studietoelagen door potentieel gerechtigden. Een onderzoek van het HIVA heeft wel in 1993 vastgesteld dat 25 percent van de rechthebbenden de studietoelage niet opnamen.

Omwille van deze reden vermeldt het voorstel van resolutie de volgende aanbeveling :

- initiatieven te ontwikkelen opdat de studietoelagen door de rechthebbenden uit het secundair onderwijs maximaal zouden worden opgenomen.

4. De niet-gekwaliceerde uitstroom

De heer Gilbert Vanleenhove stelt dat de Subcommissie de nodige aandacht vraagt voor de niet-gekwaliceerde uitstroom van scholieren tegen de achtergrond van het studietoelagenstelsel.

Omwille van deze reden vermeldt het voorstel van resolutie de volgende aanbevelingen :

- de studievoorwaarden in het studietoelagenstelsel zouden worden aangepast zodat :
 - niet-leerplichtigen aangemoedigd worden om toch een diploma secundair onderwijs te behalen ;
 - leerlingen die in het modulair stelsel treden in aanmerking komen voor een toelagen.

C. Basisonderwijs

De heer Gilbert Vanleenhove stelt dat recent studiekostenonderzoek heeft vastgesteld dat de directe studiekosten voor het basisonderwijs gemiddeld 12.000 frank bedragen. Daarbij werden weliswaar grote verschillen per leerjaar, tussen scholen en in beperktere mate tussen de netten vastgesteld.

Uit het Algemeen Armoedeverslag blijkt dat de indirecte kosten zeker voor de arme en bestaansonzekere gezinnen een groot probleem vormen. Het gaat hierbij om kosten voor vervoer, uitrusting en kledij, maaltijden, opvang, extra-scolaire activiteiten. Dit blijft bovendien in de werking van de Vierde Wereld een hoofdthema. De heer Ides Nicaise van het HIVA heeft hieromtrent reeds aangetoond dat financiële ondersteuning wel degelijk een bijdrage levert aan onderwijsparticipatie.

De spreker stelt dat het vertrekpunt en streefdoel in het basisonderwijs moet blijven : kostenloosheid van het basisonderwijs.

Omwille van deze reden vermeldt het voorstel van resolutie de volgende aanbeveling :

- initiatieven te ontwikkelen om de indirecte kosten verbonden aan het basisonderwijs voor bestaansonzekerere gezinnen draaglijk te maken.

II. Algemene bespreking

De heer *Kris Van Dijck* onderschrijft volledig de toelichting van de heer Vanleenhove. Het voorstel van resolutie is een aanzet om de gestelde problemen binnen het studietoelagenstelsel op te lossen. Uiteindelijk hoopt hij dat deze aanbevelingen zullen resulteren in een decretale verankering zodat de afwingbaarheid verzekerd wordt.

Hij wil wel aan de toelichting van de heer Vanleenhove één element toevoegen, nl. de instroom van leerlingen naar de internaten. Hij onderschrijft de houding van mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, om met het nemen van initiatieven rond de leefbaarheid van internaten te wachten op de resultaten van de studie rond de objectieveerbare verschillen.

Toch is zijn fractie ervan overtuigd dat in het voorstel van resolutie een aanbeveling zou moeten opgenomen worden over de toegankelijkheid van de internaten. In tegenstelling tot een aantal jaren terug, stelt men een stijging vast van het aantal leerlingen in de internaten. Dit heeft dikwijls te maken met een veelheid aan factoren, niet in het minst met de opvoeding van kinderen uit probleemgezinnen. Studietoelagen hebben tot doel de democratisering van het onderwijs te bevorderen. Het inkomen mag dus niet bepalend zijn voor het al dan niet starten van een studie. De spreker merkt op dat dit studietoelagensysteem echter een discrepantie t.a.v. interne leerlingen bevat. In die optiek zal zijn fractie een amendement indienen om extra aandacht te vragen voor de beursgerechtigde interne leerlingen.

De heer *Pieter Huybrechts* stelt dat zijn fractie het voorstel van resolutie zal steunen. De heer Librecht, lid van de Subcommissie, heeft in de Subcommissie op diens vragen tot zowel een herschikking als een toevoeging aangaande de doelmatigheid van de studietoelagen positieve reacties gekregen. Zijn fractie staat volledig achter de inhoud van het voorstel.

Hij wil verder opmerken dat de weigering van bepaalde leden om de Vlaams Blok-fractie mee het voorliggende voorstel van resolutie en het voorstel van decreet houdende regeling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap (*Parl. St.*, VI. Parl., 2000-2001, 475/1) te laten ondertekenen, typerend is voor de onverdraagzaamheid en de kortzichtigheid van deze leden.

De heer *Jos De Meyer* herinnert eraan dat de leden van de Subcommissie tijdens haar werkzaamheden afgesproken hadden dat hij een parlementair initiatief zou nemen omtrent de deeltijdse leerplicht. In die zin heeft hij met de heren Gilbert Van Baelen, Lucien Suykens, Ludo Sannen, Kris Van Dijck en Gilbert Vanleenhove een voorstel van resolutie betreffende arbeidservaring tijdens deeltijdse leerplicht (*Parl. St.*, VI. Parl., 2000-2001, 537/1) ingediend.

III. Bespreking van de tekst

A. Aanhef

Een amendement van de heren Kris Van Dijck, Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen, André Van Nieuwkerke, Ludo Sannen en Jos De Meyer strekt ertoe een tweede streep in de aanhef toe te voegen (Stuk 425/3, amendement nr. 2). Die luidt als volgt : " – gelet op de regeringsverklaring van 14 juli 1999 en de beleidsnota van minister Vanderpoorten waar het thema van de toegankelijkheid van de internaten herhaaldelijk aan bod komt ;

De heer *Kris Van Dijck* licht toe dat het buiten kijf staat dat het internaat een specifieke rol kan spelen in de opvoeding van kinderen, niet in het minst in de opvoeding van kinderen uit "probleemgezinnen", waar een veelheid aan factoren, waaronder financiële, de opvoedingssituatie bemoeilijkt.

Aangezien de minister wil wachten met het nemen van initiatieven rond de leefbaarheid van de internaten in Vlaanderen tot de resultaten van de studie rond de "objectiveerbare verschillen" bekend zijn, lijkt het hem aangewezen om werk te maken van het tweede probleemaspect, met name, de toegankelijkheid van de internaten.

Het amendement wordt unaniem aangenomen met 13 stemmen.

B. Overwegende gedeelte

Een amendement van de heren Kris Van Dijck, Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen, André Van Nieuwkerke, Ludo Sannen en Jos De Meyer strekt ertoe aan de derde streep een 10° en 11° toe te voegen (Stuk 425/3, amendement nr. 3). De tekst luidt als volgt :

"10° dat in de huidige situatie, beursgerechtigde interne leerlingen van het secundair onderwijs recht hebben op een studietoelage die slechts

het dubbele bedraagt van de studietoelage van de beursgerechtigde externe leerlingen ;

11° dat door de steeds oplopende kostgelden van de internaten, het gevaar van het verder elitair worden van de internaten, toeneemt. "

De heer *Kris Van Dijck* verwijst voor de verantwoording naar de toelichting bij het vorige amendement.

Het amendement wordt unaniem aangenomen met 13 stemmen.

C. Aanbeveling

Een amendement van de heren Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen, André Van Nieuwkerke, Ludo Sannen, Kris Van Dijck en Jos De Meyer strekt ertoe aan de laatste streep, 1°, a), 2) een zinsnede toe te voegen (Stuk 425/2, amendement nr. 1). De tekst luidt als volgt : "en bij het bepalen van het bedrag te streven naar een gelijkschakeling met de directe studiekosten".

De heer *Gilbert Vanleenhove* licht toe dat het zeker in het leerplichtonderwijs wenselijk is dat de studietoelage de volledige directe studiekost dekt.

Een amendement van de heren Kris Van Dijck, Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen, André Van Nieuwkerke, Ludo Sannen en Jos De Meyer strekt ertoe aan de laatste streep, 1°, c) een zinsnede toe te voegen (Stuk 425/3, amendement nr. 4). De tekst luidt als volgt : ", waarbij zeker in overweging moet worden genomen de studietoelagen voor de beursgerechtigde interne leerlingen in het secundair onderwijs, in vergelijking met de huidige bedragen, te verdubbelen, met uitzondering van de studietoelagen voor de vierde graad secundair onderwijs en de studietoelagen voor de leerlingen met een GAV-statuuut (Gehuwden/Alleenstaanden/Volle wezen) statuut, die met de helft worden vermeerderd".

De heer *Gilbert Vanleenhove* merkt op dat hij de inhoud van het amendement weliswaar ondersteunt, maar dat de verwijzing naar bedragen door het gebruik van termen als "het dubbele "en "de helft " niet past in een resolutie. Dit hoort eerder thuis in een volgende stap, nl. de decretale regeling. Hij wil de solidariteit die in de Subcommissie voor Onderwijs werd opgebouwd echter niet doorbreken en zal daarom het amendement mee steunen.

De heer *Kris Van Dijck* kan in de gedachtengang van de heer Vanleenhove inkomen, maar verduide-

lijkt dat het amendement enkel een duidelijke richting wil aangeven. De eerste zin van het amendement is in die zin verhelderend : "waarbij zeker in overweging moet worden genomen ... ". Dit komt erop neer dat als men tot een echte verhoging kan komen en daarbij blijkt dat een verdubbeling een te hoog gegrepen bedrag vormt, een verdubbeling niet hoeft en dan bekeken moet worden. Het signaal is in dit kader van groter belang.

De twee amendementen worden unaniem aangenomen met 13 stemmen.

IV. Stemming

Het geamendeerde voorstel van resolutie wordt unaniem aangenomen met 13 stemmen.

De verslaggever

De voorzitter,

Kris VAN DIJCK

Gilbert VANLEENHOVE

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op de resolutie betreffende de studietoelagen die op 16 december 1997 unaniem in het Vlaams Parlement werd goedgekeurd ;
- gelet op de regeringsverklaring van 14 juli 1999 en de beleidsnota van minister Vanderpoorten waar het thema van de toegankelijkheid van de internaten herhaaldelijk aan bod komt ;
- gelet op de werkzaamheden van de Subcommissie voor Onderwijs ;
- overwegende
 - 1° dat de studietoelagen bijdragen tot de democratisering van het onderwijs ;
 - 2° dat de studietoelagen bij diegenen moeten terechtkomen die daar het meest behoefte aan hebben ;
 - 3° dat daartoe in de loop van de jaren diverse wijzigingen aan de wetgeving zijn aangebracht ;
 - 4° dat de studietoelagen voor leerplichtonderwijs een andere doelmatigheid hebben dan de studietoelagen voor hoger onderwijs ;
 - 5° dat de reële studiekosten de afgelopen jaren sterk zijn gestegen, waardoor een aantal ouders de schoolrekeningen niet meer kunnen betalen ;
 - 6° dat de studietoelagen secundair onderwijs te laag zijn om de directe studiekosten te compenseren ;
 - 7° dat de bestaande inkomensgrenzen te laag zijn in verhouding tot de studiekosten als onderdeel van de gezinsuitgaven ;
 - 8° dat geconstateerd wordt dat een aantal potentieel gerechtigden nog altijd niet de studietoelage die hen toekomt opnemen ;
 - 9° dat ondanks de gegarandeerde kosteloosheid van het basisonderwijs een aantal indirecte kosten de financiële draagkracht van bestaansonzekere gezinnen overstijgen ;
 - 10° dat in de huidige situatie, beursgerechtigde interne leerlingen van het secundair onder-

wijs recht hebben op een studietoelage die slechts het dubbele bedraagt van de studietoelage van de beursgerechtigde externe leerlingen ;

- 11° dat door de steeds oplopende kostgelden van de internaten, het gevaar van het verder elitair worden van de internaten, toeneemt ;

– vraagt de Vlaamse regering

- 1° de huidige regelgeving met betrekking tot de studietoelagen secundair onderwijs als volgt aan te passen :

a) wijzigingen aan het studietoelagenstelsel hoger onderwijs die relevant zijn voor het secundair onderwijs ook op dit niveau toe te passen, door onder meer :

- 1) de inkomensgrenzen te verhogen en automatisch te indexeren ;
- 2) de studietoelagen automatisch te indexeren en bij het bepalen van het bedrag te streven naar een gelijkschakeling met de directe studiekosten ;

3) een bodem-K.I. in te voeren ;

b) een differentiatie in te bouwen op grond van de onderwijsvorm (ASO enerzijds, TSO, BSO, KSO en BUSO anderzijds) rekening houdend met de feitelijke kostprijs ervan ;

c) de toelagen voor rechthebbende interne leerlingen en kamerleerlingen te verhogen, waarbij zeker in overweging moet worden genomen de studietoelagen voor de beursgerechtigde interne leerlingen in het secundair onderwijs, in vergelijking met de huidige bedragen, te verdubbelen, met uitzondering van de studietoelagen voor de vierde graad secundair onderwijs en de studietoelagen voor de leerlingen met een GAV-statuuut (Gehuwden/Alleenstaanden/Volle wezen), die met de helft worden vermeerderd.

d) de studievoorwaarden zo aan te passen dat

- 1) niet-leerplichtigen aangemoedigd worden om toch een diploma secundair onderwijs te behalen ;

- 2) leerlingen die in het modulair stelsel treden in aanmerking komen voor een toelage ;
- 2° initiatieven te ontwikkelen opdat de studietoelagen door de rechthebbenden uit het secundair onderwijs maximaal zouden worden opgenomen ;
- 3° de bevoegdheid van de Commissie Laakbare Praktijken inzake de toepassing van het principe van de kosteloze toegang, uit te breiden tot het secundair onderwijs ;
- 4° initiatieven te ontwikkelen om de indirecte kosten verbonden aan het basisonderwijs voor bestaansonzekere gezinnen draaglijk te maken.
-

BIJLAGE**VERSLAG**

van de besprekingen in de Subcommissie voor Onderwijs ter voorbereiding
van het voorstel van resolutie van de heren Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen,
André Van Nieuwkerke, Ludo Sannen, Kris Van Dijck en Jos De Meyer
betreffende de studietoelagen in het secundair onderwijs en het basisonderwijs
(Stuk 425 (2000-2001) – Nr. 1)

DAMES EN HEREN,

In haar vergaderingen van 23 december 1999 en 20 januari 2000 boog de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid zich over de noodzaak van de oprichting van een Subcommissie voor Onderwijs.

Tijdens de vorige legislatuur was er een Subcommissie voor Onderwijs actief die zich specifiek bezig hield met de problematiek van de studietoelagen. Op basis van deze ervaring werd door de huidige Commissie vastgesteld dat een nieuwe Subcommissie een bredere opdracht behoefde.

Het Uitgebreid Bureau besliste op 1 februari 2000 conform artikel 22 van het Reglement een Subcommissie voor Onderwijs op te richten bestaande uit 7 leden, met name 1 van elke fractie en de voorzitter van de Commissie zelf, de heer Gilbert Vanleenhove, die met unanimiteit aangeduid werd als voorzitter van de Subcommissie.

De fracties vaardigden volgende leden af naar de Subcommissie :

- CVP : de heer Jos De Meyer
- VLD : de heer Gilbert Van Baelen
- Vlaams Blok : de heer Julien Librecht
- SP : de heer André Van Nieuwkerke
- Agalev : de heer Ludo Sannen
- VU&ID : de heer Kris Van Dijck.

De opdracht van de Subcommissie bestaat erin :

- de betaalbaarheid van het onderwijs van zowel leerlingen als studenten te bespreken en indien nodig aanbevelingen te formuleren ;
- andere dossiers die de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid doorverwijst te bespreken en indien nodig aanbevelingen te formuleren.

De Subcommissie vergaderde op 23 februari, 16 maart, 22 juni, 6 juli, 22 november, 6 en 20 december 2000.

Op 23 februari 2000 maakte de Subcommissie de volgende afspraken m.b.t. de werkzaamheden :

- de Subcommissie zal zich in eerste orde buigen over de problematiek van de studietoelagen ;
- in afspraak met de minister van Onderwijs en in navolging van het Vlaams regeerakkoord zal het parlement hieromtrent de nodige initiatieven nemen ;
- de Subcommissie zal streven naar een voorstel dat door alle fracties kan worden ondersteund ;
- de Subcommissie zal aandacht hebben voor de studietoelagen in zowel het hoger als het secundair en basisonderwijs :
- voor de werkzaamheden omtrent de studietoelagen voor het hoger onderwijs wordt geopteerd voor een ontwerptekst van de heer Ludo Sannen houdende regeling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap ;
- voor de studietoelagen in het basis- en secundair onderwijs zal een voorstel van resolutie worden opgesteld met aanbevelingen naar het beleid ;
- de afdeling Studietoelagen van het departement Onderwijs en het kabinet van de minister van Onderwijs zal gevraagd worden na te gaan wat de financiële gevolgen van eventuele maatregelen zijn.

De besprekingen in de Subcommissie resulteerden uiteindelijk in de opstelling en indiening van :

- het voorstel van resolutie van de heren Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen, André Van Nieuwkerke, Ludo Sannen, Kris Van Dijck en Jos De Meyer betreffende de studietoelagen in het secundair onderwijs en het basisonderwijs (*Parl. St.*, VI. Parl., 2000-2001, 425/1).
- het voorstel van decreet van de heren Ludo Sannen, Jos De Meyer, Gilbert Van Baelen, André Van Nieuwkerke, Kris Van Dijck en Gilbert Vanleenhove houdende regeling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap (*Parl. St.*, VI. Parl., 2000-2001, 475/1) ;

Onderhavig verslag behandelt de voorbereiding van het voorstel van resolutie van de heren Gilbert Vanleenhove, Gilbert Van Baelen, André Van Nieuwkerke, Ludo Sannen, Kris Van Dijck en Jos De Meyer betreffende de studietoelagen in het secundair onderwijs en het basisonderwijs (Stuk 425 (2000-2001) – Nr. 1).

I. Toelichting door de heer Gilbert Vanleenhove, indiener van de ontwerptekst van het voorstel van resolutie betreffende de studietoelagen in het secundair en basisonderwijs

De heer *Gilbert Vanleenhove* verwijst vooraf naar de resolutie betreffende de studietoelagen die op 16 december 1997 unaniem in het Vlaams Parlement werd goedgekeurd (*Parl. St.*, VI. Parl., 1997-1998, 843/1 en 2) en naar de afspraken omtrent de werkzaamheden van de Subcommissie : naast een voorstel van decreet omtrent de studietoelagen voor het hoger onderwijs, zou er ook een voorstel van resolutie omtrent de studietoelagen voor het basis- en secundair onderwijs met aanbevelingen aan de regering worden opgesteld dat door alle fracties kan worden onderschreven. Hij legt met het oog op dit laatste een ontwerptekst voor.

Hij licht toe dat het overwegende gedeelte van het voorstel van resolutie vooral benadrukt dat studietoelagen nodig zijn voor de democratisering van het onderwijs. De toelagen moeten ook terechtkomen waar er echt nood aan is. De reële studiekosten zijn sterk gestegen, waardoor tal van bestaansonzekere gezinnen de schoolrekeningen niet meer kunnen betalen. Dit werd ook aangetoond door onderzoek van de heer Ides Nicaise van het HIVA. De studietoelagen zijn dan ook te laag om de studiekosten te compenseren.

Uit onderzoek van het HIVA over studietoelagen in het hoger onderwijs blijkt dat er meer aandacht gegeven moet worden aan het bedrag zelf van de studietoelagen dan aan de inkomensgrenzen. Toch zijn de inkomensgrenzen in het voorstel opgenomen als aandachtspunt omdat beide maatregelen ook samen kunnen genomen worden.

Er wordt ook vastgesteld dat een aantal gerechtigden de studietoelagen niet opnemen omwille van onder meer administratieve redenen. Het voorstel geeft hieromtrent een aanbeveling.

Ondanks de kostenloosheid van het basisonderwijs overstijgen de kosten de draagkracht van bestaansonzekere gezinnen. Basisonderwijs omvat immers tal van indirecte kosten, zoals schoolreizen, het aankopen van schoolmateriaal, e.d., die zwaar doorwegen bij deze gezinnen.

II. Algemene bespreking

Overwegende gedeelte van de ontwerptekst voor het voorstel van resolutie

"Overwegende

- *dat de studietoelagen bijdragen tot de democratisering van het onderwijs ;*
- *dat de studietoelagen bij diegenen moeten terechtkomen die daar het meest nood aan hebben ;*

- dat daartoe in de loop van de jaren diverse wijzigingen aan de wetgeving zijn aangebracht ;
- dat de reële studiekosten de afgelopen jaren sterk zijn gestegen, waardoor een aantal ouders de schoolrekeningen niet meer kunnen betalen ;
- dat de studietoelagen secundair onderwijs te laag zijn om de directe studiekosten te compenseren ;
- dat de bestaande inkomensgrenzen te laag zijn in verhouding tot de studiekosten als onderdeel van de gezinsuitgaven ;
- dat geconstateerd wordt dat een aantal potentieel gerechtigden nog altijd niet de studietoelage die hen toekomt opnemen ;
- dat ondanks de gegarandeerde kosteloosheid van het basisonderwijs een aantal indirecte kosten de financiële draagkracht van bestaansonzekere gezinnen overstijgen ;"

Opmerkingen

De heer *Julien Librecht* stelt vast dat de studietoelagen een andere doelmatigheid hebben in het leerplichtonderwijs dan in het hoger onderwijs. Hij had dit onderscheid graag in het overwegende gedeelte benadrukt gezien.

De heer *Gilbert Vanleenhove* beaamt de opmerking van de vorige spreker en gaat ermee akkoord dit als aanvulling op te nemen. Dezelfde opmerking wordt gemaakt in de memorie van toelichting bij het voorstel van decreet houdende regeling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap (*Parl. St.*, VI. Parl., 2000-2001, 475/1). Hij stelt voor aan het overwegende gedeelte het volgende gedachtestreepje toe te voegen :

- "– dat de studietoelagen voor leerplichtonderwijs een andere doelmatigheid hebben dan de studietoelagen voor hoger onderwijs ;"

De leden gaan hiermee akkoord.

De heer *Julien Librecht* is nog van mening dat de vaststelling dat gerechtigden de studietoelage niet opnemen, te algemeen gesteld is. De oorzaken zijn immers heel concreet, nl. vooral door het onvoldoende kennis hebben over de studietoelagenprocedures. Dit zou als dusdanig kunnen worden opgenomen.

De heer *Gilbert Vanleenhove* stelt dat deze formulering een beperking zou inhouden vermits er ook nog tal van andere redenen zijn waarom de toelagen niet worden aangevraagd.

De heer *Jos De Meyer* vraagt aandacht voor de problematiek van de studietoelagen bij zelfstandigen. Een bepaalde groep van zelfstandigen heeft het financieel moeilijk. Als gevolg van het systeem van de KI-toets worden zij in het studietoelagenstelsel benadeeld. Daarom moet voor hen een rechtvaardige oplossing worden gezocht. Tijdens de vorige legislatuur werd o.m. geopperd om het gemiddelde inkomen van de 5 laatste jaren te nemen zodat bij een eventueel faillissement problemen met de KI-toets ontweken kunnen worden. Hij vraagt dat dit verder technisch zou onderzocht worden.

De heer *Kris Van Dijck* stelt dat het vermoedelijk inkomen niet van toepassing zou zijn voor zelfstandigen. Hij vraagt hieromtrent iets op te nemen in de resolutie.

De *voorzitter* stelt dat deze problematiek geldt voor zowel het leerplicht- als het hoger onderwijs. Als men hierop ingaat moet dit zowel in de resolutie als in het voorstel van decreet houdende regeling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap (*Parl. St.*, VI. Parl., 2000-2001, 475/1) worden ingevoegd. Hij verwijst naar het voorstel van decreet waarin een veralgemening van het vermoedelijk inkomen is ingeschreven.

De heer *Ludo Sannen* werpt op dat het vermoedelijk inkomen door velen wordt aangevraagd. Het vermoedelijk inkomen veralgemenen zou volgens de administratie enorm veel werk met zich meebrengen vermits het gaat om een controle achteraf. Voor velen is de normale regelgeving zelfs beter dan het vermoedelijk inkomen. Ook voor de zelfstandigen zou bij een faillissement of zware tegenvallende terechtheid het vermoedelijk inkomen moeten kunnen spelen. In het voorstel van decreet houdende regeling van de studietoelagen voor het hoger onderwijs wordt het vermoedelijk inkomen veralgemeend. Dit kan voor velen een oplossing aanbieden, maar hij beseft dat er altijd uitzonderingen zullen zijn, zoals faillissementen. In acute gevallen kan er in het hoger onderwijs uiteraard nog altijd beroep worden gedaan op de sociale toelagen.

De *voorzitter* besluit dat het voorstel van decreet eventueel wel een technische oplossing kan voorzien, terwijl de resolutie enkel een aanbeveling hoeft te bevatten.

2. De aanbevelingen t.a.v. de Vlaamse regering

1. Eerste aanbeveling

"1. de huidige regelgeving met betrekking tot de studietoelagen secundair onderwijs als volgt aan te passen :

- de inkomensgrenzen te verhogen en automatisch te indexeren ;
- de studietoelagen te verhogen tot het niveau van de directe kosten en deze automatisch te indexeren ;
- een differentiatie in te bouwen naar de onderwijsvorm (ASO enerzijds, TSO, BSO, KSO en BUSO anderzijds) ;
- de toelagen voor rechthebbende interne leerlingen te verhogen ;
- de toelagen voor kotstudenten van de vierde graad secundair onderwijs te verhogen tot het niveau van het hoger onderwijs ;
- de studievoorwaarden zodanig aan te passen dat
 - deeltijds lerenden in aanmerking komen ;
 - niet-leerplichtigen aangemoedigd worden om toch een diploma secundair onderwijs te behalen ;
 - leerlingen die in het modulair stelsel in aanmerking komen ;
- wijzigingen aan het studietoelagenstelsel hoger onderwijs die relevant zijn voor het secundair onderwijs ook op dit niveau toe te passen (bijvoorbeeld : invoering bodem-KI). "

Opmerkingen

- de studietoelagen te verhogen tot het niveau van de directe kosten en deze automatisch te indexeren ;

De heer *Gilbert Vanleenhove* stelt dat het tweede streepje, nl. de studietoelagen verhogen tot het niveau van de directe kosten, veronderstelt dat men exact weet wat deze kosten zijn. Daardoor kan men elke bemerking wegnemen zodat de rechthebbenden volwaardig aan het onderwijs kunnen deelnemen.

De heer *Ludo Sannen* gaat akkoord dat de studietoelagen secundair onderwijs automatisch moeten geïndexeerd worden, maar stelt dat de directe kosten in het secundair onderwijs zeer gedifferentieerd zijn en daardoor moeilijk te definiëren. Studietoelagen hebben meer te maken met de sociaal-maatschappelijke kost die schoollopen met zich meebrengt. Daarom moeten gezinnen met een laag inkomen bijkomende ondersteuning krijgen. Hij is van mening dat de directe kosten gecompenseerd moeten worden door de kinderbijslag. Het inkomen van bestaansonzekere gezinnen moet via de kinderbijslag extra middelen krijgen om voor de schoolplichtige jongeren een normale opvoeding te kunnen voorzien. Door de opteren voor

studietoelagen legt men evenwel een systeem vast, zonder alternatieven in rekening te nemen. Zo zou een basisschool met veel kansarmen bijvoorbeeld sociale toelagen kunnen ontvangen.

De heer *Kris Van Dijk* gaat akkoord met de heer Sannen. Er wordt een differentiatie naar de onderwijsvorm toe gevraagd, maar dat onderscheid dat men wil maken moet ergens op gebaseerd zijn. De grootte van het onderscheid is daarbij van belang, wat op zijn beurt weer afhankelijk is van de directe kosten. In dit kader zou de studie m.b.t. de objectiveerbare verschillen, waarbij o.m. ook de kosten van het onderwijs worden nagegaan, nuttige informatie kunnen leveren.

De heer *Ludo Sannen* stelt voor om de tekst aan te passen zodat de directe kosten geschrapt worden in relatie met de studietoelagen, maar waarbij deze factor wel ingebracht wordt bij het volgende streepje omtrent de differentiatie, nl. : "... rekening houdend met de feitelijke kostprijs van de onderwijsvormen".

De leden gaan hiermee akkoord.

- een differentiatie in te bouwen naar de onderwijsvorm (ASO enerzijds, TSO, BSO, KSO en BUSO anderzijds) ;

De derde aanbeveling omtrent de selectiviteit van het studietoelagenstelsel voorziet volgens de heer *Gilbert Vanleenhove* een differentiatie naar de onderwijsvorm. Een ASO-leerling heeft immers veel minder kosten dan een TSO of BSO-leerling.

De heer *Kris Van Dijk* vindt het opportuun om eerst na te gaan of een differentiatie wel kan worden ingevoerd vooraleer de invoering ervan te vragen.

De heer *Vanleenhove* reageert dat deze opmerking inherent is aan de vraag van de resolutie. In de jaarlijkse brochure van het departement Onderwijs m.b.t. de aanvraag van studietoelagen staat de differentiatie al vermeld. De toepassing ervan is dus enkel een technische ingreep.

- de toelagen voor rechthebbende interne leerlingen te verhogen ;

De vierde streep stelt, aldus de heer *Gilbert Vanleenhove*, dat de toelage van de rechthebbende interne leerling de kosten van het internaat moet kunnen dekken. Het doel hiervan is niet dat alle kosten moeten kunnen gedekt worden, maar dat de toelage in ieder geval hoger moet zijn dan die voor de externe leerlingen.

De heer *Kris Van Dijk* uit zijn bezorgdheid over de studietoelagen voor leerlingen in internaten. Zijn fractie stelde vast dat het aantal internen in het basisonderwijs de laatste jaren sterk is gestegen. Diverse redenen liggen hieraan ten grondslag : een ouder is zwaar ziek waardoor er weinig tijd is voor de kinderen of één van de kinderen is ziek waardoor de andere broers en zussen op internaat worden gestuurd, enz.

In het gewoon basisonderwijs gaat het om ongeveer 100 leerlingen in het kleuter- en 1162 leerlingen in het lager onderwijs (telling 1 februari 2000). Men heeft een daling vastgesteld van het aantal internen in het secundair onderwijs, maar een stijging in het lager onderwijs.

De heer *Ludo Sannen* wil het internaatgebeuren op geen enkele manier bevorderen in het basisonderwijs. Dit kan enkel in noodgevallen. Hij wil deze trend zeker niet aanmoedigen. Ook het systeem waarbij internaten de voorbereidende jaren voor het secundair onderwijs aanboden, moet worden afgebouwd. Het basisonderwijs moet lokaal 'onder de kerktoeren' worden gevolgd.

De heer *André Van Nieuwerkerke* merkt op dat sommige internaten een deel van de kinderbijslag vraagt om zeker te zijn dat een deel van de kosten betaald worden. Hij is van mening dat de reden waarom ouders hun kind op internaat sturen, gefundeerd moet zijn. Voor het basisonderwijs mag men het internaat niet stimuleren via hogere studietoelagen. Dit is vanuit pedagogisch oogpunt onverantwoord. Als men overweegt toch iets te ondernemen, is het noodzakelijk duidelijk te definiëren over welke doelgroepen het gaat.

De heer *Julien Demeulenaere* stelt dat heel wat interne leerlingen dikwijls uit probleemgezinnen komen of uit lagere sociale milieus. Als men dit zou aanmoedigen met toelagen, zal dit aantal zeker stijgen.

Ook de heer *Gilbert Vanleenhove* sluit zich hierbij aan. Er is vandaag zelfs een trend om de kinderen uit probleemgezinnen – vanuit de bekommernis dat een gezin met problemen nog beter is dan geen gezin – juist in de gezinnen te houden en de gezinnen in hun geheel te begeleiden.

De heer *Kris Van Dijck* herinnert dat de leefbaarheid van de internaten in het regeerakkoord vermeld wordt. Hij stelt dat de voorgaande opmerkingen hiermee in tegenspraak zijn hoewel dit op dezelfde argumenten is gebaseerd. Hij pleit helemaal niet om kleuters en jonge kinderen naar een internaat te sturen, maar sommige kinderen zijn wellicht beter af als zij terecht kunnen in een internaat. Internaten zitten vandaag in een elitaire sfeer waarvan men zich moet ontdoen. Met studietoelagen krijgen ook anderen, die de keuze niet hebben om hun kinderen naar een gewone school te sturen, de kans hun kinderen naar een internaat te sturen.

De heer *André Van Nieuwkerke* stelt dat internaten een bepaalde behoefte invullen. Daarom moet men er voor zorgen dat de internaten degelijk zijn en voldoende werkingsmiddelen krijgen. Deze bekommernis is opgenomen in het regeerakkoord.

Hij meent dat toelagen voor kinderen uit sociaal problematische gezinnen niet ten goede zullen komen aan deze kinderen. Het zou beter zijn om de middelen, op basis van het soort leerlingen, rechtstreeks aan de internaten te geven zodat de kostprijs voor deze kinderen veel lager zou kunnen worden. Dit leidt bovendien tot een efficiëntere besteding van de middelen.

De heer *Jos De Meyer* stelt dat de internaten voor het secundair onderwijs enerzijds moeten worden aangemoedigd. Anderzijds is hij geen voorstander om leerlingen uit het basisonderwijs op internaat te sturen. Het is wel belangrijk dat de kostprijs voor de leerlingen die verplicht zijn intern te worden, niet zodanig oploopt dat gezinnen die het financieel moeilijker hebben, dit niet aankunnen.

De heer *Kris Van Dijck* stelt dat zijn fractie de toegankelijkheid tot de internaten via de studietoelagen wil aanpakken. Indien zou blijken dat er een systeem of stelsel zou kunnen ontwikkeld worden dat ook aan de noden tegemoet komt en hetzelfde resultaat boekt, dan wil zijn fractie dit steunen. Hij verwijst daarbij naar het stelsel voorgesteld door de heer Van Nieuwkerke.

De *voorzitter* besluit dat de diverse fracties geen voorstanders zijn om de studietoelagen voor interne leerlingen in het basisonderwijs als dusdanig te verhogen omdat men daardoor de instroom dreigt te verhogen. Anderzijds is iedereen het erover eens dat bepaalde kinderen omwille van gefundeerde redenen toch de kans moeten krijgen zonder financiële problemen op internaat te gaan. In die zin moet een mechanisme worden ontwikkeld.

De heer *Kris Van Dijck* zal een amendement voorbereiden dat aan de geformuleerde bekommernissen tegemoet komt en dat door de diverse fracties kan ondersteund worden. Dit amendement zal tijdens de bespreking van de resolutie in de Commissie worden ingediend.

– *de toelagen voor kamerstudenten van de vierde graad secundair onderwijs te verhogen tot het niveau van het hoger onderwijs ;*

De vijfde streep heft volgens de heer *Gilbert Vanleenhove* het onderscheid op tussen de kotstudenten van het hoger onderwijs en die van de vierde graad secundair onderwijs vermits beiden zgn. op kot zijn. Hij stelt voor dit ook in het decreet in te brengen.

De heer *Ludo Sannen* heeft moeite met het gelijkstellen van de studietoelagen voor kamerstudenten uit de vierde graad secundair onderwijs met kamerstudenten in het hoger onderwijs. De studietoelagen in het hoger onderwijs zijn er niet alleen om de kosten van de kamer, maar ook die van het inschrijvingsgeld, de cursussen e.d. te helpen dekken. De kosten van de kamerstudent uit de vierde graad zijn weliswaar hoger dan die van de niet-kamerstudenten, maar mag men ook weer niet gelijk stellen met de kosten aan het

hoger onderwijs. Hij kan er wel mee akkoord gaan deze kosten mee te laten tellen voor het bepalen van de studietoelagen en die dan op basis daarvan specifiek te verhogen.

De heer *Kris Van Dijck* stelt voor de kamerstudenten vierde graad mee in te brengen bij de aanbeveling om de toelagen voor de interne leerlingen te verhogen.

De leden gaan hiermee akkoord.

- *de studievoorwaarden zodanig aan te passen dat*
 - *deeltijds lerenden in aanmerking komen ;*
 - *niet-leerplichtigen aangemoedigd worden om toch een diploma secundair onderwijs te behalen ;*
 - *leerlingen die in het modulair stelsel in aanmerking komen ;*

De zesde streep voorziet in een aanpassing van de studievoorwaarden zodat ook andere categorieën, zoals deeltijds lerenden, niet-leerplichtigen en leerlingen in het modulair systeem, in aanmerking kunnen komen. De heer *Vanleenhove* licht toe dat het onrechtvaardig zou zijn deze categorieën uit te sluiten omdat juist deze groep van leerlingen tot de grootste groep rechthebbenden behoort. Het opnemen van de niet-leerplichtigen heeft tot doel deze jongeren ervan te weerhouden dat zij het onderwijs zonder diploma zouden verlaten. Technisch zal het ongetwijfeld moeilijk zijn deze groep van zgn. niet-gekwificeerden te omschrijven.

De heer *Ludo Sannen* meent dat studietoelagen voor deeltijds lerenden, die drie dagen per week zouden moeten kunnen werken, het deeltijdse systeem zal aanmoedigen omdat de gezinnen hier extra middelen kunnen verkrijgen. Deeltijds leren mag enkel worden aangemoedigd als dit de beste oplossing is voor de leerling. Hij stelt daarom voor deze categorie te schrappen. De overheid moet zijn verantwoordelijkheid nemen en de betrokken sectoren erop wijzen dat ook zij hun verantwoordelijkheid terzake moeten opnemen. De studietoelagen zouden een alibi kunnen vormen om dit niet te doen.

De heer *Jos De Meyer* merkt op dat veel van de deeltijds lerenden omwille van de kostprijs voor de werkgever geen deeltijds werk vinden. De kostprijs staat immers niet altijd in verhouding met de prestaties die deze leerlingen kunnen leveren. Hij gaat ermee akkoord dat de studietoelage geen uitvlucht mag zijn om geen deeltijds werk meer te hoeven zoeken. Dat kan niet de bedoeling zijn. Hij zal hieromtrent een parlementair initiatief nemen dat door alle fracties kan ondersteund worden.

De heer *André Van Nieuwkerke* stelt dat de scholen het best geplaatst zijn om de situaties van deze jongeren in te schatten. De school kan effectiever optreden zodat zij sturend en directer kunnen ingrijpen.

- *wijzigingen aan het studietoelagenstelsel hoger onderwijs die relevant zijn voor het secundair onderwijs ook op dit niveau toe te passen (bijvoorbeeld : invoering bodem-KI).*

De zevende streep inzake de selectiviteit van het studietoelagenstelsel beoogt volgens de heer *Vanleenhove*, relevante wijzigingen uit het hoger onderwijs ook toe te passen op het niveau van het secundair onderwijs.

De heer *Julien Librecht* stelt voor deze aanbeveling bij de eerste twee te plaatsen vermits deze drie aanbevelingen hetzelfde thema omvatten. De leden gaan hiermee akkoord.

De leden gaan uiteindelijk akkoord met de aangepaste tekst die luidt als volgt :

"1. de huidige regelgeving met betrekking tot de studietoelagen secundair onderwijs als volgt aan te passen :

- wijzigingen aan het studietoelagenstelsel hoger onderwijs die relevant zijn voor het secundair onderwijs ook op dit niveau toe te passen , o.m.
 - de inkomensgrenzen te verhogen en automatisch te indexeren ;
 - de studietoelagen automatisch te indexeren ;
 - een bodem-K.I. in te voeren ;
- een differentiatie in te bouwen naar de onderwijsvorm (ASO enerzijds, TSO, BSO, KSO en BUSO anderzijds) rekening houdend met de feitelijke kostprijs ervan ;
- de toelagen voor rechthebbende interne leerlingen en kamerleerlingen te verhogen ;
- de studievoorwaarden zodanig aan te passen dat
 - niet-leerplichtigen aangemoedigd worden om toch een diploma secundair onderwijs te behalen ;
 - leerlingen die in het modulair stelsel treden in aanmerking komen ;

2. Tweede aanbeveling

"2. initiatieven te ontwikkelen opdat de studietoelagen door de rechthebbenden uit het secundair onderwijs maximaal zouden worden opgenomen."

Bij deze aanbeveling worden geen opmerkingen geformuleerd.

3. Derde aanbeveling

"3. de bevoegdheid van de Commissie Laakbare Praktijken inzake de toepassing van het principe van de kosteloze toegang, uit te breiden tot het secundair onderwijs."

Bij deze aanbeveling worden geen opmerkingen geformuleerd.

4. Vierde aanbeveling

"4. initiatieven te ontwikkelen om via studietoelagen de indirecte kosten verbonden aan het basisonderwijs voor bestaansonzekere gezinnen draaglijk te maken."

De heer *Kris Van Dijck* heeft vragen bij de tegemoetkoming voor bepaalde indirecte kosten voor het onderwijs. De vraag hierbij is immers hoever het departement onderwijs hierin moet gaan. Het kan niet zijn dat het departement alle indirecte kosten voor zijn rekening zou moeten nemen. De studietoelage dient zijn inziens voor het wegnemen van de financiële drempel om het principe van kostenloosheid in de praktijk te kunnen omzetten.

De heer *Gilbert Vanleenhove* stelt dat het voorstel eigenlijk niet meer zegt, nl. dat het basisonderwijs inzake directe kosten kosteloos moet zijn. Er zijn echter ook indirecte kosten die niet door de school kunnen gedragen worden en die gecompenseerd moeten kunnen worden door studietoelagen.

De heer *André Van Nieuwerkerke* sluit zich aan bij de heer Van Dijck. Er is behoefte aan een financiële berekening van de aanbevelingen. Kostenloosheid van het basisonderwijs moet nagestreefd worden, maar ook die van het secundair onderwijs vermits het behoort tot het leerplichtonderwijs. De fundamentele vraag is of studietoelagen het meest geschikte instrument zijn om de bezorgdheid van de indirecte kosten op te los-

sen. De OCMW's kijken ook eerst na of de betrokkene zijn rechten uitput, dus ook de studietoelagen. Zij komen inzake onderwijs echter niet tussen omdat zij dit niet als hun taak beschouwen.

De heer *Gilbert Vanleenhove* repliceert dat het basisonderwijs niet kosteloos is. Daarom moet men inspelen op de behoeften om gelijke kansen te creëren. Als het basisonderwijs kosteloos wordt, dan zijn de studietoelagen enkel nog nodig voor de indirecte kosten. Vandaag is dat echter nog niet het geval.

De heer *Jozef De Cuyper*, wetenschappelijk medewerker van de CVP-fractie, stelt dat veel steden en gemeenten tussenkomsten geven om de kosten bij het begin van het schooljaar op te vangen. Dit schept echter een ongelijkheid vermits dergelijke tussenkomsten bepaald worden door de plaats waar men woont. Om te bekomen dat alle gezinnen die nood hebben aan een dergelijke tussenkomst, op gelijke voet behandeld worden, is er een samenwerking nodig tussen welzijn en onderwijs.

De heer *Gilbert Vanleenhove* beaamt deze opmerking en stelt dat de resolutie gericht is t.a.v. de ganse regering en niet specifiek naar een bepaald minister.

De heer *Kris Van Dijk* wijst erop dat niets uitsluit dat deze gemeenten ook later nog tussenkomsten zullen blijven geven.

De heer *Gilbert Vanleenhove* verwijst naar de andere punten van de resolutie waar uitdrukkelijk vermeld staat dat het basisonderwijs gratis moet zijn, maar dat bestaansonzekere gezinnen omwille van de indirecte kosten studietoelagen nodig hebben. In het secundair onderwijs geldt de studietoelage wel voor de directe kosten. De kinderbijslagen vormen echter een federale materie waaromtrent het Vlaams Parlement geen bevoegdheid heeft. Hij gaat ermee akkoord dat men ook rekening moet kunnen houden met alternatieve systemen.

De leden gaan ermee akkoord in punt 4 de woorden 'via studietoelagen' te schrappen.

De heer *Ludo Sannen* stelt verrast geweest te zijn door de cijfers van de HIVA-studie. Die studie besluit dat de overheid moet overwegen een toelage te voorzien i.p.v. het totaal gratis maken van het basisonderwijs. Dit is efficiënter omdat de kostprijs anders in verhouding met het resultaat zeer hoog zou kunnen zijn. Daarom pleit men voor een toelage voor hen die het echt nodig hebben zodat het basisonderwijs voor hen in ieder geval gratis wordt. De vraag is immers hoe ver men kan gaan in de kostenloosheid van de directe en indirecte kosten.

De heer *Gilbert Vanleenhove* reageert dat men het principe van de kostenloosheid van het basisonderwijs niet mag verlaten, maar dat zolang dit niet bereikt kan worden, diegenen die het echt nodig hebben toch al vast gratis basisonderwijs kunnen genieten. Er is een duidelijk onderscheid tussen directe en indirecte kosten. De ene school zal er omzichtiger mee omgaan dan andere, afhankelijk van het publiek dat men heeft.

De vierde aanbeveling luidt dan als volgt :

"4. initiatieven te ontwikkelen om de indirecte kosten verbonden aan het basisonderwijs voor bestaansonzekere gezinnen draaglijk te maken."
